

[Anden næstformand]

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Dagpengeydelsens varighed).

(Lovforslag nr. L 95. Fremsat 15/11 77. Første behandling 17/11 77. Betænkning 1/12 77).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling**Inge Fischer Møller (S):**

På socialdemokratiets vegne kan jeg udtrykke glæde over, at vi har opnået så bred opbakning bag det foreliggende lovforslag. Konsekvensen af ikke at vedtage det vil nemlig være, at vi igen er tilbage til 3 års reglen. Det ville betyde, at yderligere 30.000–35.000 i løbet af 1978 ville falde for 26 ugers reglen. Disse mennesker redder vi med det foreliggende lovforslag.

Ved førstebehandlingen rejste jeg det spørgsmål, om ministeren stod fast ved forslaget ikrafttrædelsesdato, nemlig den 1. januar 1978. Ministeren erklærede sig villig til at se på, om ikke vi kunne ændre på dette tidspunkt. Jeg er derfor glad for, at vi har fået et ændringsforslag igennem, der går ud på, at lovforslaget skal have virkning fra 15. november i år; det betyder nemlig, at vi redder de allerfleste.

Under samrådet har ministeren fremhævet, at det i 1978 er nødvendigt med nogle forstærkede foranstaltninger med hensyn til uddannelsesstilbud, beskæftigelsestilbud m.v. for at sikre, at de langtidsledige igen får reel mulighed for at vende tilbage til arbejdsmarkedet. Også af hensyn til disse foranstaltninger har det været nødvendigt med et bredt flertal.

Jeg skal derfor på socialdemokratiets vegne anbefale lovforslaget til vedtagelse med de af ministeren stillede ændringsforslag.

Lawaetz (FP):

I min ordførertale ved første behandling tillod jeg mig at påstå, at der alene går mindst 40.000 husmødre og passer hus og børn på fuld understøttelse. Til denne udtalelse føjede jeg i øvrigt, at det ikke var en diskriminering af kvinderne, fordi der går lige så mange mænd, og at det ikke er menneskene, men systemet, der er noget galt med, men da jeg fra forskellig side har fået kritik af mine tal, vil jeg komme med en dokumentation af tallene, så godt jeg kan.

Jeg vil først henvise til finansministerens udtalelse til Børsen den 1. december i år:

»Fra 1972 til 1975 var nettotilgangen til arbejdsstyrken i gennemsnit 7.500 pr. år, men alene fra 1975 til 1976 blev arbejdsstyrken øget med 35.000. Tilgangen skyldtes fortrinsvis gifte kvinder.«

Ifølge Danmarks Statistik er erhvervsfrekvensen eller arbejdsstyrken i procent steget fra 67,3 i 1973 til 68,7 i 1976. Denne fremgang dækker over en kraftig vækst i de gifte kvinders erhvervsfrekvens, fra 55,7 til 59,2. Den kraftigste vækst ligger i aldersklassen 25–44 år. Den samlede tilvækst har været 85.000 i de sidste 3 år. Af denne tilvækst er ca. 59.000 kvinder og gifte kvinder alene 37.000. Arbejdsløshedskasserne har i samme periode haft en tilgang af mænd på 26 pct. og en tilgang af kvinder på ikke mindre end 89 pct. Samtidig er indtil oktober 1976, som er de sidste tal, vi kender, ledigheden for kvinder steget med 51.600 eller 15,1 pct.

Disse tal, som kan findes i Statistiske Efterretninger, er efter min opfattelse tilstrækkelig dokumentation for, at mit tal på 40.000 ligger i underkanten. Nærmere kan vi ikke komme det, før vi får den bebudede og længe savnede bedre statistik fra arbejdsministeren. Når fremskridtspartiet har tilladt sig i det hele taget at tale imod, er det, fordi vi fortsat finder det urimeligt, hvis en ægtefælle eller samlever eller samleverske tjener over 100.000 kr., at den anden part så kan fortsætte yderligere et år med at få fuld understøttelse.

(Kort bemærkning).

Inge Fischer Møller (S):

Jeg ved ikke, om det snart er gået op for hr. Lawaetz, at de tal, man kommer med her i folketinget, må have en vis holdbarhed.

Ved første behandling bad jeg hr. Lawaetz dokumentere de påstande, han kom med –

[Inge Fischer Møller]

og jeg citerer fra Folketingets forhandlinger 1977-78, sp. 2178:

»Efter min opfattelse og beregninger, der støtter dette, går der alene mindst 40.000 husmødre og passer hus og børn med fuld understøttelse.«

Jeg bad under første behandling hr. Lawaetz dokumentere tallene på sin egen måde. Hr. Lawaetz lovede at gøre det. Jeg var så venlig ved første behandling at sige, at jeg ikke ville forlange det her i salen, men at vi kunne drøfte det i udvalget. Ved første udvalgsmøde – nu ved jeg ikke, om jeg siger noget, der er ukorrekt, så vil jeg bede om at få en henstilling herom – var hr. Lawaetz i den uheldige situation, at han ikke kunne møde op. I konsekvens af min linje sendte jeg den 24. november et venligt brev til hr. Lawaetz, og adskillige gange siden har hr. Lawaetz kontaktet mig og sagt: tallene kommer, men det er jo noget vanskeligt noget at regne ud.

Jeg synes, at de kildeanvisninger, hr. Lawaetz er kommet med nu, også viser, at det er vanskeligt. Jeg vil godt understrege, at vi i dag bliver nødt til at tage til takke med den svage argumentation, hr. Lawaetz er kommet med, men fremover går det altså ikke så let. Hvis hr. Lawaetz fortsat vil være medlem af arbejdsmarkedsudvalget, vil jeg meget kraftigt bede om, at hr. Lawaetz, hvis han føler sig kompetent til at tale kvindernes sag, sætter sig ind i tingene, så vi kan få en diskussion på et reelt grundlag.

(Kort bemærkning).

Lawaetz (FP):

Det er alt sammen korrekt, og jeg har været lige så venlig og har sagt, at jeg ville komme med tallene ved anden behandling. Så må jeg bare spørge: kan jeg i dag få bedre kildemateriale end Danmarks Statistiks? Beklageligvis ikke. Vi venter alle sammen på at få en specificeret statistik. Men mine tal peger i den retning, jeg har nævnt, og fru Inge Fischer Møller er velkommen til at få mine tal. Jeg påstår stadig væk, at det er kun hver anden kvinde, der skal være gift eller leve sammen med én, for at tallene passer.

(Kort bemærkning).

Inge Fischer Møller (S):

Den skal blive kort. Hr. Lawaetz' definition af, hvad en gift kvinde er, og hvad en ikke gift kvinde er, må stå for hr. Lawaetz' egen regning, men det, jeg bad om i dag, og som jeg også bad om ved første behandling, var hr. Lawaetz' egen argumentation. Den har vi heller ikke fået i dag, men jeg er tålmodig, og jeg skal nok vende tilbage til sagen på anden vis.

Ole Henriksen (SF):

SF gav ved første behandling udtryk for sympati for det foreliggende forslag, og den sympati har vi stadig væk, men der fremstod jo et problem, som der nu er stillet ændringsforslag om fra en lang række partier, og det er der formentlig flertal for. Det drejer sig om, at man nu skal have den 15. november som den dato, der afgør, om man skal kunne genindtræde i 26 ugers bestemmelsen. Da har vi fra VS' og SFs side stillet et ændringsforslag, således at det bliver den 1. juli, der afgør, om man kan genindtræde under 26 ugers reglen, og det gør vi selvfølgelig, fordi det er en logisk dato at sætte, fordi man erved også får samlet dem op, som blev samlet op, dengang man forlængede perioden fra 3 til 4 år.

Vi må formode, at man nu mister 500-1.000 arbejdsløse, som er gået på varig hjælp, men som kunne samles op og dermed også få glæde af de tilbud, som vil kunne komme fra ministeren om uddannelseskursus osv.

Den 15. november er efter vores mening lige så tilfældig en dato, som f. eks. den 1. januar 1978 er, og vi vil gerne bede ministeren om at prøve, da han også selv har givet udtryk for, at den 1. juli egentlig er en mere fornuftig dato, at få ændret det, således at vi kan få samlet de sidste op.

Ministerens taler om, at han har søgt det bredest mulige flertal i denne sag, men sandheden er vel også, at det flertal, der har vist sig i sagen, ville have været til stede, hvis ministeren havde fastholdt den 1. juli 1977. Det flertal ville i så fald efter min mening have bestået af socialdemokrater, radikale, retsforbundet, SF, DKP og VS, og det er da vistnok et bredt flertal efter mine begreber, men det er åbenbart ikke bredt nok til ministeren. Jeg må spørge hr. Bolvig fra de radikale, om det ikke forholder sig sådan, at hvis ministeren havde ønsket at sætte den 1. juli,

[Ole Henriksen]

så havde de radikale også været med på det. Det er i hvert fald min klare fornemmelse, at det er tilfældet.

Om den anden del af ændringsforslaget, at man ikke skal forlænge 4 års dispensationen længere end til 1980, vil jeg sige, at det er meget uheldigt, at man ikke vil følge sin egen beskæftigelsesplan, som løber frem til 1981, men at man her skal have et unødigt bræk i den planlægning, som måtte kunne være formålstjenlig også for regeringens beskæftigelsesplan. Derfor vil SF i konsekvens heraf stemme imod det ændringsforslag, som er fremsat på dette område.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg forstår godt fru Inge Fischer Møllers harme over, at fremskridtspartiet fremkommer med reaktionære, uholdbare standpunkter i en debat, som er så alvorlig som denne. Men jeg vil da godt sige, at for mig at se gør regeringspartiet sig også skyldig i fejltagelser i den nuværende diskussion ved at lade sig lede på afveje af de reaktionære standpunkter, som kommer fra fremskridtspartiets side.

Det var egentlig mere rigtigt, om man så på, ikke hvad vi kunne få fremskridtspartiet med til, eller hvad vi kunne overbevise dem om var rigtigt – vi ved, hvordan deres synspunkter er, vi ved, hvilke interesser de varetager, vi ved, de er modstandere af, at der er nogle, der overhovedet får arbejdsløshedsunderstøttelse – men i og for sig koncentrerede os om, ikke alene hvad der er en bred opbakning, men også hvad der er en rigtig opbakning.

Det, vi behandler, er et forslag, som er kommet til verden, fordi vi må erkende, at der er adskillige tusinder, der falder for 26 ugers reglen. Vi hilste med tilfredshed under første behandling, at man hermed kom med et forslag, som også tog hensyn til de løsningsmodeller, som kommunisterne havde fremlagt, nemlig at man på grund af krisen måtte suspendere nogle af de tidsbegrænsninger, der eksisterer. Men vi pegede også på under første behandling, at det var en helt urimelig dato, man havde lagt frem, nemlig den 1. januar, at det rigtige var at sige 1. juli, både af de grunde, der allerede er nævnt, og også fordi man, dengang vi fik den sidste forlængelseslov, pegede direkte på i loven, at

1. juli var datoen, hvor der var mennesker, der igen ville falde for 26 ugers reglen.

Jeg skal også erindre om, at jeg allerede i april stillede et spørgsmål til arbejdsministeren her i salen, hvori jeg pegede på, at nu begyndte man at falde for 26 ugers reglen. Der var altså al mulig grund til at finde en anden dato.

Jeg vil også understrege, at der havde været mulighed for, hvis socialdemokratiet havde villet, at sikre, at ingen faldt for 26 ugers reglen i 1977. Jeg mener, det havde været mere rimeligt, om vi på nuværende tidspunkt havde koncentreret os om at sikre dette. Derfor skal jeg da henstille endnu en gang til socialdemokratiet om, at det erkender sit ansvar for netop denne gruppe.

Når der tales i arbejdsløshedslovgivningen om, at man skal være til rådighed for arbejdsmarkedet, og at man skal have tilknytning til arbejdsmarkedet, skal man gøre sig klart, at fordi man ikke vil benytte det flertal, der er i salen, udelukker vi omkring 1.000 mennesker fra den tilknytning, de har ved fortsat at være i en arbejdsløshedskasse og en fagforening. Derfor støtter vi ændringsforslaget om, at man flytter datoen til 1. juli 1977.

Bolvig (RV):

Hr. Ole Henriksen stillede det radikale venstre det spørgsmål, om partiet havde mest sympati for datoen den 1. juli. Ja, det radikale venstre havde megen sympati for den 1. juli, men jeg er også sikker på, at hr. Ole Henriksen giver mig ret i, at specielt når det drejer sig om at få et bredt flertal til at stå bag ved den store indsats, der skal gøres fremover til bekæmpelse af arbejdsløsheden, såvel de langtidsarbejdløse som de ungdomsarbejdløse, er det overordentlig vigtigt, at så mange som muligt står bagved. Det erkender hr. Ole Henriksen, og det erkender det radikale venstre, og det er hovedårsagen til, at vi kunne gå ind for forslaget om, at reglen gælder fra den 15. november. Så kan jeg personlig sige til hr. Ole Henriksen, at jeg er sådan set ikke meget i tvivl om, at det radikale venstre, regeringen og hr. Ole Henriksen let kan enes om en stor indsats mod arbejdsløsheden, men det er også vigtigt, at vi får venstre og det konservative folkeparti med.

[Bolvig]

Et område, hvor det radikale venstre gerne ville have, at vi havde gjort en indsats, var, hvis vi samtidig kunne have løst den såkaldte 1 års regel, altså den, hvorefter en person, der er gift med en selvstændig, kun kan få understøttelse i 1 år. Det forekommer os at være en meget klar diskriminering, som naturligvis overhovedet ikke kan forstås af f. eks. den kvindelige kontorassistent eller fabrikarbejder, der er gift med en husmand eller en taxachauffør. Derfor er vi glade for ministerens tilsagn under udvalgsarbejdet om snarest at ville se på dette problem, og vi nærer sådan set ikke tvivl om, med ministerens baggrund, at også dette problem vil blive løst.

Hjortlund Christensen (DR):

Med dette lovforslag har vi et resultat af augustforliget og de aftaler, der følger i forbindelse med dette forlig. Det er jo beskæmmende at se, at man på tværs af partiskellene har måttet enes om at lægge nogle problemer ud til de mennesker, der fra 1. juli til 15. november falder for 26 ugers reglen.

Retsforbundet har stillet et ændringsforslag sammen med en række andre partier, som vi selvfølgelig vil støtte, men det er en kendsgerning, at en gennemførelse af dette lovforslag, der samler dem op, der falder for 26 ugers reglen fra 15. november til 31. december, selvfølgelig er en fordel, og bliver vores ændringsforslag ikke vedtaget, vil vi selvfølgelig stemme for lovforslaget.

Kurt Hansen (VS):

Jeg er tidligere af arbejdsministeren blevet bebrejdet for at sige, at regeringen er løbet fra sit tilsagn til de langtidsarbejdsløse. Jeg vil godt slå fast ganske kategorisk, at den form for indvending kan i hvert fald ikke fremføres fra arbejdsministerens side i dag. Der er tale om, at regeringen i august har fremlagt nogle vurderinger, der går ud på, at op til 3.600 ville falde for 26 ugers reglen imellem den 1. juli og den 31. december.

Man har i et svar til mig klart tilkendegivet, at man agter at udarbejde en uddannelses- og beskæftigelsesplan for alle de langtidsarbejdsløse, som stod for at falde for 26 ugers reglen i løbet af 1977 og 1978. Derudover har man sagt, at man vil give alle langtidsarbejdsløse et reelt tilbud om uddannelse

og beskæftigelse. Det har man sagt helt tilbage i juli måned, og det er faktisk fra juli måned, de langtidsarbejdsløse kunne se frem til, at de ville blive hjulpet på forskellig vis. Det har der altså ikke været tale om, arbejdsministeren har ikke været interesseret i igennem udvalgsarbejdet at få sikret alle de langtidsarbejdsløse, der er faldet i år. Uanset at det har været ganske tydeligt for arbejdsministeren, at der har været et flertal i arbejdsmarkedsudvalget for denne dato, vel at mærke hvis arbejdsministerens eget parti var interesseret deri, er arbejdsministerens forhandlingsfiduser gået i en noget anden retning; de gik nemlig ud på at finde et meget bredt flertal sammen med konservative, venstre og andre borgerlige partier, som arbejdsministeren åbenbart hellere vil lave arbejdsmarkedslovgivning med end med de socialistiske partier, så jeg tror ikke på, at man kan komme med flere henstillinger eller moralske opfordringer til arbejdsministeren om at lade være med at være så hård over for de langtidsarbejdsløse. Jeg mener, at det må stå ganske klart, at regeringen ikke har været i stand til at etablere disse uddannelses- og beskæftigelsestilbud, man ønsker ikke at dække de folk her økonomisk, så man løber fra sine afgivne løfter. Et minimumskrav, som mange ville finde naturligt, nemlig at man holder de langtidsarbejdsløse økonomisk skadesløse, er der altså heller ikke noget med.

Jeg mener, at der er tale om en kynisk handling over for de langtidsarbejdsløse, en handling, som kun fører til, at højredemagterne får endnu mere vind i sejlene med hensyn til deres smædekampagner mod de dovne, ugidelige arbejdsløse. Jeg mener altså, at arbejdsministeren alt i alt i dette spørgsmål er gået et ærinde, som arbejdsministeren åbenbart ikke helt har stående klart for sig, nemlig de borgerliges ærinde.

Fru Inge Fischer Møller sagde her, at vi redder de allerfleste med den 15. november. Hvor ved fru Inge Fischer Møller det fra? Jeg har i arbejdsmarkedsudvalget spurgt, hvor mange langtidsarbejdsløse der er faldet fra den 1. juli til den 15. november, men det kan vi ikke få noget svar på.

Jeg har endvidere bedt om et svar på, hvor mange der ofres her. Jeg kan ikke få noget svar på det. Jeg vil godt have at vide: har fru Inge Fischer Møller fået det her svar på mine spørgsmål tilstillet før arbejdsmarkedsud-

[Kurt Hansen]

valget? Eller hvad er det, der gør, at fru Inge Fischer Møller kan udtale sig så kategorisk om antallet, noget, som jeg har haft indtrykket af at ingen af folketingets partier har vidst noget om og slet ikke arbejdsministeren?

Derudover vil jeg godt bede om, at arbejdsmarkedsudvalget får en statistisk opgørelse over de økonomiske forhold, som hver enkelt langtidsarbejdsløs, der er faldet for 26 ugers reglen imellem den 15. november 1977 og den 1. januar 1978, er blevet budt på socialkontorerne. Jeg vil godt bede ministeren om at kommentere det med det samme og love, at arbejdsmarkedsudvalget får en sådan statistisk oversigt.

Arbejdsministeren (Auken):

Først til hr. Lawaetz. Jeg kan bekræfte de tal, som hr. Lawaetz nævnte i sit indlæg. Det eneste, jeg savnede, var, hvordan de tal, som hr. Lawaetz nævnte, skulle kunne sandsynliggøre eller dokumentere de meget voldsomme udfald, hr. Lawaetz var kommet med mod de arbejdsløse kvinder, at det var bare nogle, der gik derhjemme og passede børn og i realiteten, sådan måtte man forstå det, ikke var til rådighed for arbejdsmarkedet. Det var denne sidst påståede, der skulle dokumenteres, og det har de mange i øvrigt udmærkede tal, hr. Lawaetz har fremdraget her i dag, bestemt ikke kunnet præstere.

Så til de mange indlæg vedrørende de ændringsforslag, der er stillet om en tidligere ikrafttrædelse end den 1. januar, som er det oprindelige lovforslags ikrafttrædelsesdato. Jeg har flere bemærkninger til de ting, der blev sagt fra ordførernes side.

For det første synes jeg, at det er en fantastisk proportionsforvrængning i denne diskussion at tale om kynisme, at tale om en negativ holdning over for de langtidsarbejdsløse, at tale om, at man fra regeringens og folketingets flertallets side ikke er opmærksom på de langtidsarbejdsløses problemer, når forslaget hovedsubstans går ud på at sikre, at et sted mellem 30.000 og 35.000 langtidsarbejdsløse i 1978 ikke falder for 26 ugers reglen, når det ændringsforslag, der er stillet om en ikrafttrædelse ved lovens fremsættelse den 15. november, yderligere inddrager et par tusinde mennesker under reglerne, og når det samtidig i betænkningen fra flertallet bliver

slået fast, at man er enig om, at 1978 skal bruges til at skabe de uddannelses- og beskæftigelsestilbud, der kan give de langtidsarbejdsløse en reel chance for at vende tilbage til arbejdslivet. Jeg synes, at man skal have de meget små sko og de meget nærsynede briller på, hvis man skal kunne betegne denne holdning som kynisk, som negativ over for de langtidsarbejdsløse. Hensigten har i hvert fald været den stik modsatte.

Det er rigtigt, at der er stillet et ændringsforslag om i stedet for den 15. november – altså datoen for lovforslagets fremsættelse – at lade loven træde i kraft med virkning fra 1. juli. Når vi fra regeringens side ikke har kunnet tilslutte os dette ændringsforslag, er der flere grunde. Lad mig nævne nogle af dem.

For det første det, som man har stillet sig skeptisk over for fra mange af ordførernes side, nemlig vægten på det brede flertal. Jeg vil gerne sige noget om værdien af netop i dette spørgsmål at have et bredt flertal. Hvis vores uddannelsesforanstaltninger og vores beskæftigelsesforanstaltninger skal have et omfang, der virkelig kan bringe titusinder af mennesker tilbage til arbejdslivet, er der tale om meget store offentlige udgifter. Det er vores opfattelse, at ikke bare staten, men også amter og kommuner må yde deres bidrag her. Det er i den forbindelse, og alene i den forbindelse, det for regeringen er meget vigtigt, at det flertal, der i vinterens løb henvender sig til amter og kommuner, er et bredt politisk flertal. Med al respekt for hr. Hjortlund Christensen og hr. Kurt Hansen så tror jeg trods alt ikke, at de langtidsarbejdsløse selv kan være tjent med, at vi samtidig udelukker venstre og konservative fra en enighed. Jeg tror, det er væsentligt, at partier, der virkelig udgør et bredt flertal her i folketinget, står sammen om den lovgivning, der her er foreslået. Det brede flertal understreger jeg allerede ved lovforslagets første behandling, og det har jeg understreget tidligere.

Det andet synspunkt, jeg vil gøre gældende, er, at de mennesker, der er faldet mellem den 1. juli og den 15. november, i meget stort tal allerede har udmeldt sig af arbejdsløsheds-kasserne og derfor ikke ville blive reddet alligevel efter denne ordning. Det stillede ændringsforslag ville skabe et helt vilkårligt skel mellem de folk, som er blevet i deres arbejdsløsheds-kasse, og de folk, der, om jeg

[Arbejdsministeren]

så må sige, i god tro har udmeldt sig af arbejdsløsheds-kasserne. Det har også spillet en rolle, at Arbejdsløsheds-kassernes Samvirke over for mig har lagt vægt på de meget, meget store administrative vanskeligheder, der er forbundet med at køre dette system ind.

Det har for det tredje spillet en rolle for os, at de mennesker, som falder for 26 ugers reglen – og det er et svar til hr. Kurt Hansen – ikke, som sagt af flere ordførere, automatisk går over på varig hjælp, men i langt de fleste kommuner kommer på forbigående hjælp, og det vil sige, at de i vid udstrækning kan bevare familiens hidtidige levestandard.

Det har endelig for det sidste været afgørende for socialdemokratiet, at de tilbud, som vi i vinterens løb skal skabe for de langtidsarbejdsløse, også kommer til at omfatte de mennesker, der før den 15. november er faldet for 26 ugers reglen. Jeg synes, det er en farlig terminologi, en farlig sprogbrug, hr. Ole Henriksen anvender, når han taler om, at man mister disse mennesker. Fordi folk er henvist til at søge støtte gennem vores sociale bistandsapparat, er der jo ikke tale om, at samfundet har opgivet de pågældende, at samfundet har kasseret de pågældende. Der er blot tale om, at nogle andre hjælpeforanstaltninger tages i anvendelse. Og skulle ikke netop socialistiske partier være de sidste og dem, der måske skulle være de mest tilbageholdende med hensyn til at stemple de klienter, der bruger det sociale apparat, som kasserede og som mistede i vores samfund? Jeg synes, at det afspejler en mangel på solidaritet i tankegangen.

Og så burde jeg måske tilføje, at den 1. juli er nøjagtig lige så vilkårlig en dato for lovens tilbagevirkende kraft som den 15. november. Der var folk, der faldt i juni, der var folk, der faldt i maj, der var folk, der faldt i april måned i år. Det er blevet undersøgt. Hr. Kurt Hansen ryster på hovedet. Det har vi undersøgt også ved at spørge i Arbejdsløsheds-kassernes Samvirke. Er der nogen af dem, der er faldet i juni måned, der kan forstå logikken i, at den, der er faldet efter den 1. juli skal reddes, hvorimod de, der faldt i juni, de, der faldt i maj, de, der faldt i april, ikke skal hjælpes?

Alt sammenlagt vil jeg sige, at det for regeringen at se er meget positivt, at et meget bredt flertal i folketinget har besluttet at yde de langtidsarbejdsløse den hjælp, der ligger i,

at vi nu får gennemført en lovgivning, der redder 30.000–35.000 langtidsarbejdsløse, og som samtidig giver løfte om, at vi i fællesskab kan gennemføre en omfattende plan for at bringe de langtidsarbejdsløse i gang igen i samfundet. Jeg håber meget, at denne positive holdning også må manifestere sig i konkret tilslutning til de planer, der til sin tid vil foreligge.

Inge Fischer Møller (S):

Det skal være ganske kort til hr. Kurt Hansen. Når jeg sagde »de fleste«, bygger det på en formodning. Jeg har ikke andre oplysninger end dem, hr. Kurt Hansen har fået i arbejdsmarkedsudvalget, men man kan hurtigt regne ud, at hvis mange ville falde den 1. januar og skæringsdatoen er 1. januar, så redder man en hel del ved at gå de 6 uger tilbage.

Men da det nu ligesom har udviklet sig til en diskussion mellem hr. Kurt Hansen og mig, kunne jeg i og for sig også godt tænke mig at stille hr. Kurt Hansen et spørgsmål. Hver gang vi diskuterer arbejdsmarkedsforhold og især arbejdsløshedsunderstøttelse, mener hr. Kurt Hansen, at en del af problemerne hænger sammen med, at vi har en 26 ugers regel. Den diskussion vil jeg ikke gå ind i. Jeg vil i stedet for vende det om, for jeg ved, at hr. Kurt Hansen har en faglig baggrund, ligesom jeg har, og spørge, om hr. Kurt Hansen ikke vil være så venlig at fortælle folketinget, hvilken konsekvens det vil få for vores arbejdsmarkedspolitik, hvis vi helt ophævede 26 ugers bestemmelsen.

Lawaetz (FP):

Det er hr. Jørgen Jensen, der får mig til at gå op på talerstolen igen, for hr. Jørgen Jensen tillader sig at slynge ud, at fremskridts-partiet er imod enhver form for arbejdsløshedsunderstøttelse. Der burde være grænser for uanstændigheden i argumenter her fra talerstolen. Selvfølgelig er vi ikke imod rimelige understøttelser.

Dernæst vil jeg gerne sige, at de tal, som også arbejdsministeren bekræfter, er naturligvis interessante, og jeg synes også, der er grund til, at man tænker over tingene, men jeg kan ikke dokumentere det, jeg siger. Jeg kan sandsynliggøre det med alle mine store tal, og man kan selvfølgelig læse tal – det

[Lawaetz]

gælder også hr. Jørgen Jensen – som man har lyst til at læse dem, men de statistiske tal har vi alle sammen lov til at benytte os af. De kan bare læses med forskelligt fortegn, og der er åbenbart nogle, der ikke har lyst til at læse i Statistisk Årbog eller andre steder om realiteter, men det er vel på sin plads, at så vigtige ting kommer på bordet her i folketin- get. Derfor vil jeg have lov til at fremføre alle de tal, som stemmer med virkeligheden. Så kan vi udlede, hvad vi vil.

Jørgen Jensen (DKP):

Nu er det ikke alene hr. Lawaetz' udtalel- ser her i folketinget, jeg henviste til, men fremskridtspartiet har gentagne gange givet udtryk for på møder og i forslag, at man kunne afskaffe arbejdsløsheden, hvis man nedsatte understøttelsen eller fjernede den helt. Det er de kendsgerninger, der ligger om den debat, og så vil jeg i øvrigt ikke sige me- get mere, for det er fortsat min opfattelse, at vi her i salen er delt i to fløje, de, der mener, at arbejdsløsheden skyldes, at man har for høje understøttelser og dermed afholder folk fra at tage arbejde – det er sagt ikke én, men gentagne gange fra fremskridtspartiets side – og så de, som mener, arbejdsløsheden har andre årsager, og at vi derfor er forpligtet til at betale de mennesker, der bliver ramt af arbejdsløsheden, erstatning for, at de går le- dige. Det er den skillelinje, der er.

Så vil jeg godt lige med det samme sige til fru Inge Fischer Møller, der stiller et spørgs- mål om 26 ugers reglen – ganske vist ikke til mig: skal man nu ikke være forsigtig med den debat? Det er rigtigt, at socialdemokrati- et kører på, at hvis man fjernede 26 ugers reglen, fjernede man også tilknytningen mel- lem arbejdsløsheds-kasserne og fagforeningerne. Men det er jo et postulat, som der over- hovedet ingen dokumentation er for. Hvis man skal tale om, hvad der har undergravet sam- hørigheden imellem arbejdsløsheds-kas- serne og fagforeningerne, skal vi så ikke diskutere arbejdsformidlingen og den skade- lige virkning, den har haft på det samhørig- hedsforhold, og også den kendsgerning, at der her var en mulighed for at påvirke også arbejdsløshedstallet? Derfor vil jeg godt sige, at hvis man ophævede 26 ugers reglen, kun- ne det få til følge, at de mennesker, der ram- mes af arbejdsløshed i den nuværende situa-

tion, ikke behøvede at gå og frygte for at falde for en eller anden tidsbegrænsning.

Så sent som her i forgårs fik vi en ny rap- port fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, som understregede, at krisen ville blive lang- varig, og derfor ved vi, at de tidsbegræns- ninger, der er, har en negativ og skadelig virkning for de langvarigt arbejdsløse. Det er det, vi skal sætte ind over for her og nu.

(Kort bemærkning).

Lawaetz (FP):

Jeg vil ikke optage en diskussion med hr. Jørgen Jensen om størrelsen af understøttel- sen, det kan vi gøre en anden gang. Jeg på- talte kun det uanstændige i at sige, at vi var imod enhver form for understøttelse. Det har vi aldrig nogen sinde sagt. Vi har måske sagt, at i visse tilfælde kunne den virke hindrende på beskæftigelsen, men det andet er direkte usandt, og det skulle man ikke tillade sig at sige her. Det bliver i hvert fald sagt imod.

Kurt Hansen (VS):

I dag går arbejdsministeren da ikke så vidt, at han decideret begynder at citere mig, men han nøjes med at referere til mig i for- bindelse med brugen af begrebet kynisme. Jeg mener, at der i forbindelse med ministe- rens ændringsforslag er tale om, at ministe- ren er gået fra de tilsagn, som regeringen på et tidligere tidspunkt har givet. Det er det, jeg kalder en kynisk holdning over for nogle mennesker, som man én gang har stillet i udsigt, at de ikke blev økonomisk og socialt trykket ned. Deri består kynismen.

Så siger arbejdsministeren, at der er tale om, at man redder 35.000, men hvis det er 25.000 i 1978 og man går tilbage til den al- mindelige dagpengeperiodes udløb, bliver det måske 50.000, der skal reddes.

Så vil jeg godt sige om vores ændringsfor- slag, at det går ministeren imod, fordi han lægger så megen vægt på det brede flertal. Men ministeren ved godt, at det havde været muligt at få et andet flertal, som havde været næsten lige så bredt som det, der er tale om her. Ud over de partier, som hr. Ole Henrik- sen nævnte, ved ministeren godt, at det havde været muligt at få ét parti mere med, som kunne lægge yderligere 13 mandater bag, så

[Kurt Hansen]

ministeren kunne godt have fået et temmeligt bredt flertal.

Så siger ministeren noget meget interessant, nemlig at folk i meget stor udstrækning har meldt sig ud af A-kasserne og fagforeningerne. Hvorfor får vi ikke sådan noget materiale tilstillet i arbejdsmarkedsudvalget, så vi havde en mulighed for at arbejde med disse ting og være helt à jour med, hvordan udviklingen forløber? Vi spørger i øst og i vest, fordi vi mange gange ikke ved, hvilket materiale der overhovedet foreligger, og jeg synes, det er lidt af en bombe at få at vide nu, at arbejdsministeren har et materiale, der viser, at de folk, der er faldet mellem 1. juli og 15. november, i stor udstrækning har udmeldt sig, uden at arbejdsministeren overhovedet er klar over, hvor mange det drejer sig om.

Så nævnte nogle ordførere varig hjælp. Dertil vil jeg godt sige, at jeg har ikke nævnt begrebet varig hjælp. Jeg ved godt, at bistandsloven bliver administreret forskelligt fra kommune til kommune, men det, der kan slås fast i forbindelse med støtten fra socialkontorerne, er, at i regeringens lovforslag regnes med en 20 pct. nettobesparelse, når man jager de langtidsarbejdsløse ud af forsikringssystemet og over på socialkontorerne.

Tiden er udløbet, og det er meget beklageligt, for jeg benægtede nemlig ikke med min hovedrysten før, at arbejdsministeren havde ret i, at der var nogle, der var faldet for 26 ugers reglen tidligere, men blot, at det lå over et år tilbage, så der er god grund til at vælge 1. juli.

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg har to sæt bemærkninger. Det første vedrører det, hr. Bolvig nævnte i sit indlæg, nemlig den forskelsbehandling, der ligger i den særlige 130 dages regel i forbindelse med lønmodtagere, der er gift med selvstændigt næringsdrivende. Jeg skal gerne bekræfte det, hr. Bolvig også sagde fra talerstolen, nemlig at jeg agter inden for en meget overskuelig fremtid at fremkomme med ændringsforslag, der ophæver denne forskelsbehandling, og det vil jeg gerne gentage også i denne debat.

Så vil jeg kun til hr. Kurt Hansen sige: hvad er det flertal værd, som manifesterer sig med VS, SF, kommunisterne og retsforbundet, når vi skal ud at skaffe penge til de

langtidsarbejdsløse for at bringe dem i arbejde igen? VS har brugt halvdelen af sit betækningsbidrag til at polemisere mod en plan, som end ikke er formuleret endnu, men kun antydnet. Der er altså ikke megen støtte at hente hos venstresocialisterne, når vi skal gøre noget for de langtidsarbejdsløse til sin tid. Enhver kender retsforbundets holdning til offentlige udgifter. Jeg tror heller ikke, der er megen støtte at finde den vej over. Om det skulle være muligt at få kommunister og SF med i en senere fase, skal jeg ikke underkende, men tror hr. Kurt Hansen ikke, at det vil gøre et langt, langt stærkere indtryk på amter og kommuner, hvis et bredt flertal i folketinget på tværs af politiske skel, fordi langtidsarbejdsløsheden er en svøbe, der rammer hele samfundet, og som ikke kan gøres til et partipolitisk stridspunkt, er parat til at bakke en løsning op?

Så spørger hr. Kurt Hansen, hvorfor en række af de oplysninger, der er centrale, ikke er fremkommet under udvalgsarbejdet. Det hænger sammen med for det første, at vi har, hvad jeg har sagt flere gange, en dårlig statistik på dette område, og det agter vi at ændre på i forbindelse med de anbefalinger, der er kommet fra Kaj Nielsen-udvalget. For det andet at det som bekendt drejer sig om frivillige organisationer, nemlig arbejdsløsheds-kasserne, og for dem er der et vist tidsproblem; der kan være en vis vanskelighed ved at fremskaffe de nøjagtige oplysninger, og det skal jeg være den første til at beklage. De vurderinger, jeg her har lagt frem, er alene de vurderinger, som Arbejdsløshedskassernes Samvirke efter anmodning fra mig har givet mig, men også de er ude af stand til at give de nøjagtige tal.

Jeg håber, at vi ved fremtidige debatter har fået en så god arbejdsmarkedsstatistik, at vi i hvert fald ikke skal stå og slå hinanden oven i hovedet med tal. Der skulle være nok af ting at tage fat på i udvalget.

(Kort bemærkning).

Inge Fischer Møller (S):

Blot et par ord for at konstatere, at jeg ikke fik svar på mit spørgsmål til hr. Kurt Hansen.

(Kort bemærkning).

Kurt Hansen (VS):

[Kurt Hansen]

Jeg skal starte bagfra denne gang, så får fru Inge Fischer Møller svar på sit spørgsmål; jeg blev faktisk revet ned før.

Det, der er tale om, er, at vi opponerer fra venstrefløjens side mod denne 26 ugers regel, fordi der bevidst fra arbejdsformidlingskontorerne bliver ført en politik, der betyder, at de langtidsarbejdsløse hele tiden kommer om bag i køen. Jeg ved ikke, om fru Inge Fischer Møller har skrevet sig arbejdsdirektør Borreschmidts udtalelser på Arbejdsløshedskassernes Samvirkes generalforsamling her for nylig bag øret. Da kom det til at stå ret klart, at arbejdsformidlingen skulle passe på med at anvise de langtidsarbejdsløse først. Derfor har vi kun én mulighed, og det er at kræve denne urimelige 26 ugers regel fjernet. Vi vil ikke stiltiende se på, at folk bliver kvalt i systemet, fordi man har en forvaltning af arbejdsformidlingen, som for os er fuldstændig uacceptabel.

Jeg ved ikke, om der i arbejdsministerens kommentar til mig lå, at vi nu kunne få alt det statistiske materiale, som jeg har bedt om i arbejdsmarkedsudvalget. Hvis det er tilfældet, vil jeg godt have en bekræftelse på det, for jeg kan ikke acceptere, at det hele sådan får lov at flyde ud, når arbejdsministeren nu har fået sin helteglorie på.

Til sidst vil jeg bare sige til arbejdsministeren, at for mig er det ikke et spørgsmål om at gøre indtryk på amter og kommuner eller noget som helst andet. For mig er det et spørgsmål om, at vi får reddet de langtidsarbejdsløse, som man én gang har stillet i ud-sigt ville blive reddet.

Johan Philipsen (V):

Hr. Kurt Hansen må selvfølgelig afgøre med sig selv, om han tror på det, han siger, men for at forhindre, at nogle andre skulle tro på ham, vil jeg gerne kommentere ordet »kynisme«, også fordi venstre og undertegnede er deltagere i det forlig, som vi nu om et øjeblik vedtager.

Hvis vi havde været kyniske, havde vi selvfølgelig inddraget de personer, der er underkastet 130 dages reglen, i denne forhandling, og så ville der være sket det, at dette lovforslag ikke var blevet vedtaget på denne side jul. Det er med denne begrundelse, vi har afstået fra at inddrage 130 dages reglen. Jeg vil gerne tage afstand fra at blive beteg-

net som kynisk i denne henseende, hvor vi stemmer for et lovforslag, der går langt ud over det, der normalt ville høre under en arbejdsløshedslovgivning.

Hjortlund Christensen (DR):

Det er meget beklageligt, at ministeren giver udtryk for, at retsforbundet ikke vil skaffe dækning for disse udgifter. Retsforbundet har fra denne talerstol fremsat forslag, der giver dækning for meget, meget mere.

Det er i øvrigt meget inkonsekvent, når ministeren giver udtryk for, at det er meget få, der kommer i klemme i forbindelse med 26 ugers reglen, for hvis det er rigtigt, er det også få penge, der skal skaffes. Men sagen er den, at ministeren sammen med sit parti er meget, meget ked af denne lovgivning, og den kan nemt ændres. Det er bare et spørgsmål om at ændre datoen fra den 1. november til den 1. juli, og så kan der ydermere i denne sal fås flertal for gennemførelse af lovforslaget. Retsforbundet skal til enhver tid give anvisning på dækning af det lille beløb, det drejer sig om i den retning. Sagen drejer sig ikke om, hvorvidt der kommer 1, 10, 100 eller 500 i klemme i forbindelse med perioden fra den 1. juli til den 15. november. Sagen er simpelt hen, at der er nogle, der kommer i klemme på en uretfærdig måde, som vi ikke i dette ting kan være tjent med, og retsforbundet kan i alt fald ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1

vedtoges med 133 stemmer mod 5; 5 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes, idet 22 stemte for, 123 imod.

Ændringsforslag nr. 3

vedtoges uden afstemning.

§ 1 med de foretagne ændringer og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om en uges ekstra ferie for særligt udsatte grupper [af Ole Henriksen (SF) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 15. Fremsat 20/10 77).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 15 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

15) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om ferie. (Forhøjelse af feriegodtgørelse m. v.).

(Lovforslag nr. L 115. Fremsat 2/12 77).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Auken):

Det SF-forslag, vi skal behandle her i dag, er som bekendt en genfremsættelse af et forslag, der ikke nåede til behandling her i tinget under den ekstraordinære samling i sommer.

Forslaget sigter på, at lønmodtagere, der arbejder på tre- eller firskift, får en uges længere ferie, der finansieres af deres arbejdsgivere, og at lønmodtagere, der er over 50 år, får en uges længere ferie, der finansieres af staten. Begrundelsen for forslaget er at lette levevilkårene for særligt udsatte grupper på arbejdsmarkedet og at skabe muligheder for nyansættelser, således at der gives et bidrag til nedbringelse af arbejdsløsheden.

Det af regeringen fremsatte forslag til lov om ændring af lov om ferie, hvorom jeg henviser til mine bemærkninger ved fremsættel-

sen her i tinget, ændrer ikke det princip, at ret til ferie med feriegodtgørelse eller løn til brug under ferien som hidtil er baseret på beskæftigelsen i ét kalenderår, nemlig optjeningsåret. Ferien, der udgør 2 dage for hver måneds beskæftigelse, skal holdes i det efterfølgende ferieår, der går fra 1. april til 31. marts.

Den omstændighed, at der i regeringens forslag er en bestemmelse om, at lønmodtagerne i hvert ferieår får ret til at få suppleret antallet af feriedage op, således at lønmodtagere i hvert ferieår kan kræve ferie uden feriegodtgørelse eller løn, griber ikke ind i feriens maksimale længde, der ved fuld beskæftigelse i optjeningsåret udgør 24 dage.

SFs forslag derimod vil betyde, at de lønmodtagere, som forslaget sigter på, skulle optjene en uges længere ferie med feriegodtgørelse eller løn end efter ferieloven, f. eks. således at der optjenes ret til en halv dags yderligere ferie pr. måned, hvor en lønmodtager arbejder på tre- eller firskift, eller fra det tidspunkt, hvor vedkommende fylder 50 år.

En ændring af optjeningen af ret til yderligere ferie synes naturligt at burde ske ved et optjeningsårs begyndelse, og dette kunne tidligst ske her fra 1. januar 1978. Det vil betyde efter SFs forslag, at det først ville få virkning fra ferieåret 1979, og dermed at de formodede beskæftigelsesmæssige virkninger først ville indtræde i 1979. Der er altså ikke tale om et forslag, som har nogen hurtig eller omgående virkning på beskæftigelsen. Der er derimod tale om noget, som virker på længere sigt.

Antallet af lønmodtagere, der arbejder på skiftehold, kan løseligt anslås til ca. 100.000 personer, heraf den overvejende del inden for den offentlige sektor. Af disse er der kun en mindre del, der arbejder på tre- eller firskift, og såvel den beskæftigelsesmæssige som den økonomiske virkning af forslaget for disse lønmodtagere må derfor anses for at være meget begrænset.

Forslaget om en ekstra uges ferie for lønmodtagere, der arbejder på tre- eller firskift, bryder i øvrigt ind i forhold, der traditionelt reguleres af arbejdsmarkedets parter. Det er derfor også regeringens opfattelse, at hvis man skal ændre på disse forhold, bør det først ske, efter at arbejdsmarkedets parter har haft lejlighed til at vurdere disse ting, og der-